

יסורי להיות מוכן לתורה, אך הקב"ה וכ"ש הקדים לנו גלות מצרים וגאלנו משם להיות הסיפור ביציאת מצרים במקום היסורים כדכתיב (שמות י' ב) ולמען חספר כו' וידעתם כי אני ה'. פירוש כמו שצריך להיות גלות קודם שזוכין לידעת ה' שהוא התורה, אכן על ידי הסיפור ביציאת מצרים זוכין לתורה בלא יסורין בפועל ממש. והו' שנעשה תורה מכל מעשה מצרים שכן הוא בחינת התורה לעולם כדאיתא (מנחות ק"ג) זאת התורה לעולה כו' כל העוסק בפרשת עולה וחטאת כאילו הקריב. כן הוא בפרשיות סיפורי יציאת מצרים שהעוסק בהם כאילו עבר עליו הגלות עכ"ד.

הוא במקום היסורים, ועל ידי סיפור יציאת מצרים ואכלת המרור זוכין לצאת ידי הסיגופים והיסורים כדי שיהיו יכולים לזכות לכל האורות שהיו בעת שהיו במצרים. ולפי זה יש לבאר מה שאנו אומרים בסדר ההגדה על כל דבר ודבר בהגדה של פסח 'כמה שנאמר',

הכונה הוא כי באמירת ההגדה אנו אומרים פסוקי התורה שיהיה באמירתנו כאילו היינו במצרים על ידי הדיבורי תורה וכאילו הגשנו כעת את כל מה שהיה במצרים, ולכן אומרים על כל דבר כמה שנאמר, ועל ידי זה אנו יוציין ידי חובת יסורי הגלות.

זכרון להוסיף ולדע עד כמה גדול קדושת ליל הסדר, כפי שידוע בספרים הק' שבמקום שיהודי עורך ליל הסדר שם נמשך קדושת ארץ ישראל. ויש להביא ראיה מזה דתנן (פסחים ע"ג) 'הפסח נאכל על השוכע', וכיון שהמצה הוא במקום קרבן פסח על כן פסק המשנה ברורה (א"ח סי' תעו סי' י"ג) שהמצה שאוכלים לאפיקומן תהא נאכלת על השוכע, כיון שהיא כנגד קרבן פסח שהיה נאכל לשובע.

זכרון בספר ערוגת הבושם (פר' ראה) כתב דבר נפלא לפרש הפסוק (ברם יב, טו) 'דך בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כזכרת ה' אלקיך אשר נתן לך ככל שערך', הטמא והטמור יאכלנו כצבי וכאיל',

דלכאורה יש להקשות על ציווי ה' לאכול בשר עד כדי שביעה מהא המבואר בגמרא (גיטין ע"ג) 'שהאוכל בשר שאינו יאכל עד שימלא כריסו לגמרי, אלא צריך לאכול ולהניח שליש כדי שאם יכעס יעמוד על מילואו, אבל אם יאכל כל כריסו כשיכבא לכעוס חיבק כריסו'.

זכרון ששל זה אמר הכתוב 'כל אור נפשך שיכולין לאכול מלא שובעו, והטעם 'כי יאכלנו כצבי וכאיל', כמבואר בשולחן ערוך (י"ד סי' מ"ב) שאין לצבי ואיל מדה שהוא המביא לכעס, והו' שאמר הכתוב שאם יאכלנו כאותו הבחינה

מה' נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה ודלילה הזה כולו מצה'. וכביאור שאלה זו כתבו הקדמונים (ח"ס פ' בא ד"ה ר"פ כל המנחות כשם האברבנאל) שהכוונה היא על אדם המקריב קרבן תודה על נס שהיה אצלו מביא עמו חמץ ומצה, והרי ענין קרבן פסח הוא בבחינת קרבן תודה, ובקרבן תודה

✓ **השמוחה ביציאת מצרים מחמת גאולת השכינה**

איתא בגמרא (ברכות ג"ד) 'אובעה צריכים להודות יורדי הים, והולכי מדבריות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים', והרי ביציאת מצרים עברו בני ישראל כל אלו הדברים שצריכים לתודות עליהם, והרי עצם היציאה היה יציאה מבית האסורים, וביציאתם עברו את הים ועברו מדבריות, וכאשר באו למתן תורה

הדביקות שיש לבני ישראל בהקב"ה, אז הם יצאו ביחד עם השכינה הק', וזה כונת המשך הפסוק 'ואנכי אעלך גם עולה', גם עלה היינו ביחד עם השכינה יצאנו, אבל העיקר היתה גאולת השכינה ואנו יצאנו ממצרים בכחית ג'ס' וזה הנרמז בדברי המכילתא שיהיו כל מעשיו לשם שמים שאנו מצד עצמנו לא יצאנו עדיין לגאולה שלימה.

לפי זה נבין כיאור בשאלת הרשע 'מה העבודה הזאת לכם', כמו שכתב השפת אמת (פסח תרנ"ד) 'זוהו הרמז בשאלת הרשע מה העבודה הזאת לכם מאחר שאין הגאולה בשלימות מצדנו, ולכן כפר בעיקר שאינו מאמין הכתוב (תהלים צא. טו) 'עמו אנכי בצרה' ושזה היה עיקר הגאולה. מכבואר מדבריו כי הרשע אינו רואה שום דבר לשמוח עליו כליל פסח, דאינו במדרגה שיכול לשמוח מצד יציאת השכינה, ואילו מצד יציאת בני ישראל אינו רואה טעם לשמוח, דהרי כלילה זו לא זכינו לצאת מצד עצמינו, אלא עדיין יש עבודה גדולה שהוא עובד ימי הספירה תיקון המדות עד לקבלת

לערב עצמו בזה כלל, כמו שאמר האמרי אמת ז"ע (ליקוטין זכחג ב.) בפירוש המשנה (שם) 'כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חרץ מן הפסח והחטאת, כי פסח הוא ההתחלה בעבודת ה' וההתחלה צריך להיות כולו לשמה בלי תערובות שלא לשמה, ולכן עבודת הפסח צריך להיות כולו מצה בלי תערובת עצמית כלל בעבודה, ולכן קרבן פסח אף שהוא כקרבן חודה בא כולו מצה.

ויש לבאר יותר דהנה כתיב (שמות ז' יא) 'פסח הוא לה', ודרשו חז"ל במכילתא (מסכתא רפסחא פרשה ז) 'פסח הוא לה' שיהיה כל מעשיו לשם שמים. וכיאר דבריו השפת אמת (פסח תרנ"ד) 'שכל השמחה בליל פסח הוא על גאולת השכינה הק', ולא על בני ישראל שיצאו, כי גאולת כלל ישראל לא היתה בשלימות בליל פסח כדאיתא בזהור הק' (אמרו צה:.) רק כליל פסח נחקיים 'ואנכי אעלך' דכתיב (בראשית מו. ד) 'אנכי ארד עמך מצרימה', ועל זה הירידה היתה היציאה בחצות ליל פסח, ומצד

בגמרא (חגיגה טו:) 'בזמן שאדם מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרעתי', וכן כתיב (תהלים צא. טו) 'עמו אנכי בצרה', נממילא הוה בהצלתו היה בזה גם כן כביכול גאולה להשכינה הק' שהיתה בצער, ואם כן עיקר העבודה שהשמחה בעשיית הנס היתה רק על זה.

והנה חמץ מורה על אנוכיות על פעולת האדם, ומצה מורה על פשיטות, על הדבר שהוא כמו שהקב"ה עשהו עלי פעולת האדם, מצה הרמז על פעולת הקב"ה, כמו שאומרים בהגדה על שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם, ואין בזה תערובת מצעה האדם, ויש לומר לפי זה כי חודה שבאה על אחד מהארבעה דברים שעליהם חייבין להודות, קשה לאדם להתרומם לגמרי מעל הצלתו ולהיות לגמרי עסוק בהנקודה של שבח הכורא יחברך מבלי נגיעה, ולכן בא קצת חמץ כיון שגם כאדם מתערב חודאה על הצלתו.

אולם בפסח יכול האדם להיות לגמרי לשם שמים ולא

שהוא גמר היציאה נרפאו מכל המחלות, ועל זה מכיאים קרבן פסח להודות על אלו הדברים שעשה הקב"ה עם כל ישראל, ואם כן היה צריך להביא עם קרבן פסח חמץ כמו שמביא בקרבן חודה? הנה כתיב (תהלים קטו. א) 'לא לנו ה' לא לנו כי אם לשמך חן כבוד', ווד המלך אומר כי אין הוא מבקש כלל לטובת עצמו, אין זה המכוון שלו, הכל הוא רק לשמך, כעבור כבוד שמו יתברך, 'למה יאמרו בעמים', שיש בזה ענין של חילול ה', וממילא כל קשטו אינו בשביל עצמו. והו עבודת האדם להגיע למדרגה העליונה שיבקש רק עבוד השכינה הקדושה ולא להיות הכקשה שלו עבוד עצמו כלל.

וביותר עבודת האדם כאשר נעשה לאדם נס ויצא מצרה לרווחה, שיהיה יכול להתרומם מעל הצלה שלו ושלא יהיה השמחה מצד זה שנגצל בעצמו, רק לידע כי כל השמחה הוא שנתקדש שם שמים על ידי הצלתו מהצרה, וגם לידע כי בעת שהוא היה בצרה איתא

